

verhaal van sosiale verwarring, persoonlike griewe en individuele katastrofes. Die tweede is dié van 3 Desember 2009 en berig oor skrywersreaksies op die selfmoord van 'n bekende Afrikaanse joernalis onder andere weens, waarskynlik, die oortuiging dat daar "geen meer salf aan die toekoms te smeer is nie" (137). Soos in *Kroniek uit die doofpot tree* die verteller in die verhaal in, lewer kommentaar, en deur "'n verhaal uit 'n toevallige bestaan [...] terwyl die meesternarratief van die land elders uitgepluis word" (9), word die werklikheid rondom ons ontbloot.

By die aanhaling aan die begin van hierdie resensie is opgemerk dat die "voetstoots" benadering tot die lewe sowel aanvaarding as hoop kan inhou; net so impliseer "herhaling" dat mens bloot "alles kan aanvaar. Lewe deur herhaling" (319), maar ook kan glo "jy kry nog 'n kans. 'n Vars kans" (364). Die verteller erken self dat sy vertelling beïnvloed was deur vroeëre ervarings – 'n soortgelyke voorval waarvan die afloop so tragies was dat hy besluit het om hierdie verhaal 'n goeie afloop te gee. En in haar brief skryf sy suster aan August dat 'n mens "ten spyte van omringende ellende, onvoorwaardelik voluit (kan) leef, kom wat wil" (187).

Helena skryf ook aan haar broer dat "die grootste waardes lê anderkant lawaai en histerie (en die bekken ...) (184). In Tessa se beplande brief oor haar weggaan uit die polisie wil sy ook nie korrupsie of politiek ophaal nie, maar fokus op wat sy beskou as die eintlike kanker in die hedendaagse samelewing: "'n gebrek aan respek vir jou medemens. (236). En dit is een van die blywende waardes wat Miles se oeuvre my steeds bied: die teenwoordigheid van figure wat sonder uitsondering moreel integere mense is – karakters vir wie "voluit leef" ook beteken harde werk, die nakom van verpligtinge en die aanvaarding van verantwoordelikhede, die poging om te vergoed vir oortredings en gebreke.

Voetstoots verskyn in die jaar wat John Miles sy sewentigste verjaarsdag vier en Human en Rousseau hulle vyftigste bestaansjaar herdenk, en watter voortreflike bewys lewer hierdie roman nie dat kreatiewe voortreflikheid nooit kan verouder nie.

Henriette Roos

Universiteit van Suid-Afrika, Pretoria

Naweek.

Toast Coetzer. 2009. Kaapstad: Tafelberg Uitgewers. 160 pp. ISBN: 978-0-624-04759-9.

Toast Coetzer se debuutroman handel oor 'n suksesvolle en aantrekklike Afrikaanse rockster, Maanhaar Basson en sy vriende wat hul lewens wy aan vertonings, dwelmmisbuik en onverantwoordelike seks. Sekerlik nie vreemde optrede van 'n rockster wat selebriteitstatus geniet nie, maar ongelukkig lei Maanhaar se hedonistiese lewe tot die dood van 'n agtienjarige aanhanger. Dié gebeurtenis vorm die kern van die roman, omdat alle voorafgaande en daaropvolgende gebeure daardeur bepaal word. Die plot sluit direk aan by die titel, omdat die verhaalgebeure oor die verloop van 'n naweek afspeel. Die boodskap is duidelik – een onbesonne daad kan jou lewe onherroepelik verander of jy nou 'n ster is of nie.

Die roman word in 'n omgekeerde tydorde aangebied deurdat die verhaalgebeure teen die Sondagoggend begin en die Vrydag-nag eindig. Dié struktuur veroorsaak dat die leser dikwels meer weet wat die uiteinde van sekere aksies gaan wees as die karakters self. Ons het dus hier te doen met dramatiese ironie wat help om spanning te skep, maar die omgekeerde orde verhoed nie altyd dat die verhaalgebeure (veral vanaf die tweede deel) tog voorspelbaar word nie, omdat die leser reeds deur middel van sekere mededings in die teks 'n goeie idee het wat gaan gebeur.

Daar word reeds in die koerantberig (wat as 'n proloog beskou kan word) op op bls. 5 en 6 melding gemaak dat Maanhaar in 'n motorongeluk sterf en op bl. 54 word vir die eerste melding gemaak van die ongeluk waarin die agtienjarige aanhanger sterf.

Ten spyte van die onkonvensionele struktuur is die plot yl en daar gebeur werklik nie veel nie. Die romaninhoud bestaan nie uit veel meer as seks, suip, dwelms en rockmusiek nie. In dié opsig lewer *Naweek* nie 'n noemenswaardige of vernuwende bydrae nie – 'n outeur soos Irvine Welsh gaan baie meer kreatief met pilletjies en spuitjies om. Na die soveelste suipepisode, jagse praatjies, betekenislose gevloek, desperate seks- en snuiftoeneel voel die leser of hy kan skree van verveling en frustrasie.

Meer interessant is die surrealisties-absurde beskrywings van 'n Suid-Afrika wat gebuk gaan onder geweld en sosiale verval. Coetzer slaag deur middel van verrassende beeldgebruik en afstandelike ironie daarin om 'n fatalistiese en apokaliptiese blik te bied op die Suid-Afrikaanse bestel. In dié opsig sluit Coetzer se roman aan by Jaco Botha se *Miskruier* (2005). Die volgende aanhaling is een van talle voorbeelde waaruit 'n pessimistiese en absurde perspektief op die Suid-Afrikaanse maatskappy blyk: "Mense druk messe en skerpgemaakte stukke draad in mekaar se sye in, sny koppe met elektriese vleismesse af en begrawe die stukke van die stil liggaam soos paaseiers in hulle voorstedelike voorstuine. Oor Paasnaweek."

'n Relatief afstandelike fokalisator is teenwoordig wat 'n satiries-ironiese blik op die oppervlakkigheid van die hedendaagse stadsbestaan bied soos uit die volgende blyk: "Verskeie koffiewinkels en restaurante wat op klein vals piazzas uitloop na die tuine om die meer is – ahangende van die tyd van die dag of week – dig bevolk met huisvrouens uit die buurt, drostende skoolkinders, gay ontwerpersmans, nie-gay ontwerpersmans, senior

burgers wat alleen of saam met familie tyd verwyd tussen die volgende casino-besoek en die dood ..."

Dwelms word as kitsoplossing deur die karakters gebruik om hul van oppervlakkigheid te bevry. Die romankarakters is geen helde nie, maar 'n groepie patetiese mense wat nie weet hoe om verantwoordelikheid te neem nie. Tot 'n groot mate word die algemene verval in die kontemporêre Suid-Afrikaanse bestel reflekteer in die karakters se onstabiele optrede. Daar is 'n noue verband tussen Maanhaar Basson se individuele verval en die geleidelike verwording in die groter bestel.

Verder word die eksistensiële krisis van die jong blanke Suid-Afrikaner belig. Hiermee sluit Coetzer aan by die werk van Jaco Fouché en die meer onlangse *Om na 'n wit plafon te staar* (2009) deur Jaco Kirsten. As tema bied dit uiters beperkte moontlikhede aan jonger skrywers, want wat daaroor te sê is, is reeds gesê. Wanneer gaan 'n roman die lig sien waarin jonger Afrikaanse skrywers met alternatiewe perspektiewe vorendag kom? Wanneer gaan hulle wegbeweeg van besope pessimisme en impotente selfbejammering?

'n Tematiese gegewe wat hierby aansluit en sterk figureer in die roman is 'n nostalgiese blik op die verlede (in die trant van Dana Snyman) wat pertinent deel vorm van blanke Suid-Afrikaners se bestaanskrisis. Die "lekker-goeie-ou-dae" word 'n gemaksonne vir die wat nie kan aanpas by veranderende omstandighede of nuwe realiteite kan skeep nie. 'n Voorbeeld hiervan word op bl. 25 gevind:

Toe sy ma nog gelewe het, het hulle ook hier buite in een van die ou voorstede gewoon, die soort wat nog bestaan het uit groot woonhuise met ruim tuine, vriendelike parke en 'n hand vol skole. Kafees was eweredig versprei, op hoeke geleë en die buitewyke gepatrolleer deur roomysverkopers op klingende fietse. Hy voel hoe 'n oranje ysstokkie sy verhemel-

te brand, die soet geursel wat sy lippe deurtrek met somer en jonk wees. Vandag is dit net meenthuis-komplekse en verder weg, gholf estates verby die vleie vir dié wat dit kan bekostig. Roomyskarretjies is vervang deur vlugtelinge en swendelaars, verkragters en ontvoeders.

Die vraag wat onmiddellik by die leser opkom is: bied Coetzer 'n geskakeerde perspektief op die Suid-Afrikaanse realiteit? Is daar werklik geen roomyskarretjies, hoekkafes en groen parke meer oor nie? Ek is genoop om te sê – kyk weer 'n bietjie om jou rond en waak teen eensydige uitsprake.

Op 'n meer positiewe noot bied *Naweek* 'n interessante perspektief op selebriteit en ondermyn die roman van die belangrikste mites en wanvoorstellings wat daarmee verband hou. Coetzer bied aan die leser 'n blik op die binnewêreld van die vermaaklikheidsster – 'n wêreld wat ver verwyderd is van die rooskleurige beeld wat aan aanhangers voorgehou word. In Maanhaar Basson se skitterbestaan is alles manipuleerbaar – sy beeld, persoonlike geskiedenis en verhoudingslewe – maar uiteindelik haal sy skades en skandes hom tog in. Die feit dat Basson die dood van een van sy grootste aanhangers veroorsaak, dui op die parasitiese verhouding tussen ster en aanhanger – die een kan nie sonder die ander nie – letterlik 'n geval van tot die dood ons skei. Coetzer se insiggewende en oortuigende disseksie van selebriteit is die roman se grootste aanwinst.

Coetzer se debuutroman is 'n verdienstelike poging wat in sekere opsigte slaag, maar faal in ander.

Neil Cochrane
Universiteit van Suid-Afrika, Pretoria

Over grenzen. Een vergelijkende studie van Nederlandse, Vlaamse en Afrikaanse poësie.

Oor grense. 'n Vergelykende studie van Nederlandse, Vlaamse en Afrikaanse poësie.

Ronel Foster, Yves T'Sjoen, Thomas Vaessens (reds.). 2009. Leuven/ Den Haag: Uitgeverij Acco. 424 pp.
ISBN: 978-90-334-7355-5.

Soos die tweetalige titel en ondertitel aangee, bring *Over grenzen/Oor grense* 'n vergelykende studie van die Nederlandse, Vlaamse en Afrikaanse poësie. Die bundel bestaan uit 16 opstelle met 'n groot verskeidenheid aan onderwerpe en benaderingswyses: van die vergelyking tussen die Afrikaanse en Nederlandse literêre sisteme, oor tematiese vergelykings, vergelykings tussen digters en genres, tot die analise en vergelyking van individuele gedigte. Die gebruik van 'Vlaams' in die titel is 'n bietjie misleidend: die Vlaamse literatuur kom skaars ter sprake: net aan Tom Lanoye en Karel Jonckheere word aandag bestee.

Die verskeidenheid aan onderwerpe sou 'n aanduiding kon wees van die vrugbaarheid van 'n vergelykende benadering van die Nederlandse (inklusief die Vlaamse) en die Afrikaanse literatuur maar eintlik is die teendeel die geval. Die verskeidenheid wys nie op 'n digte netwerk van verbande en invloede nie maar juis op die afwesigheid daarvan. As duidelik aanwysbare verbande ontbreek kan enige onderwerp met 'n ooreenstemmende een in die ander taal vergelyk word. Dit is wat in hierdie opstelbundel gebeur. Uit hierdie soort van vergelyking ontstaan daar nie 'n meerwaarde nóg vir die Afrikaanse, nóg vir die Nederlandse literatuurbeskouing nie. Die versamelde opstelle kan daardeur die leser nie oortuig van die relevansie van 'n sistematiese en breë vergelyking van die Afrikaanse met die Nederland-